יום ד', ג' בשבט תשס"ו (01 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

עולם הקבלה ... [המשך המאמר מיום ג']
חלק ניכר מגדולי ישראל, בעיקר לאחר המאה ה-16, עת נפוצה תורתם של המקובלים מצפת (האר"י ותלמידיו), עסקו בתורה זו בצורה כזו או אחרת ... וינקו ממנה רעיונות והשראה, גם אם לא התמחו בה ולא היו למקובלים בעצמם. כך ניתן לציין שמייסד ישיבת וולוז'ין המפורסמת, אבי הישיבות הליטאיות, **רבי חיים מוולוז'ין** שהיה תלמידו של **הגאון מוילנא**, כתב ספר בעל אופי מעט קבלי בשם "**נפש החיים**", ובכך הלך בדרך רבו הגאון שעסק גם הוא בקבלה. רבים מגדולי היהדות בדורות שונים (ריה"ל, הגאון מוילנא, רמח"ל, מהר"ל, הרב יהודה אשלג והרב קוק) האמינו ש**גילוי סתריה של הקבלה לציבור הרחב יהווה מכשיר לקידום גאולת ישראל וגאולת העולם כולו**, ועשו מאמצים שונים בכיוונים אלו; בכלל זה ניסיונו של הרב קוק לכתוב ענייני קבלה בלשון ספרותית מודרנית.

תורת החסידות הענפה בגווניה השונים צמחה מתוך הקבלה. מלבד היותה תנועה חברתית, היתה גם תנועה שהתבססה על קבלה, פיתחה אותה ועשתה פופולריזציה שלה שהורידה אותה אל ההמונים. הבעש"ט [הבעל-שם-טוב] נחשב למייסד החסידות, שמבוססת על תורת הקבלה. וחסידות חב"ד ששיטתה מתבססת על **ספר התניא** הקבלי, שחיבר רבי שניאור זלמן מלאדי, נחשבת לאחד הענפים החשובים של החסידות.

ביהדות התפתחה הסתייגות מסוימת מלימוד הקבלה לאור השימוש שנעשה בה בתנועות של משיחי שקר, בשל מוטיבים מיניים שמופיעים בה ובשל רעיונות מהפכניים שתלו בה כמו "גאולה דרך שער הטומאה". ברם, להסתייגות זו **לא היתה השפעה על יהודי צפון אפריקה**, שדגלו בלימוד קבלה וספר הזוהר, בלימוד יום-יומי שאף פשוטי העם עוסקים בו בבית הכנסת בין תפילת מנחה למעריב.

מאידך, **הדרדעים**, חלק מ**יהודי תימן**, ההולכים בעקבות הרמב"ם, **תקפו את הקבלה** בחריפות ואחד ממנהיגיהם הבולטים, **הרב יחיא קאפח**, סבו של הרב יוסף קאפח, כתב ספר בשם "מלחמות ה'" כנגדה ואף התכתב בענין עם הרב קוק. לאחר שהרב יחיא קאפח **אמר על הזוהר שהוא לא נכון** נידו את תלמידיו מעם ישראל, והרב קוק כתב כתגובה באגרות הראי"ה [באגרת תרכ"ו] ש**ספר הזוהר הקדוש הוא אמת**. גם לאחר הנידוי שהוכרז על הרב מקרב רבני ירושלים, הרב יחיא קאפח לא חזר בו מדבריו. **ישעיהו ליבוביץ** היה ממתנגדיה הבולטים ביותר של הקבלה, וטען שהיא משקפת את "האינסטינקטים האליליים אשר היהדות הקלסית נלחמה נגדם ולא הצליחה לעקרם" (מכתב לפרופ' גרשום שלום) וכי העיסוק בה מרחיק את היהודי מעבודת הא-ל לשמה.

הקבלה היתה מושא ללעגם של המשכילים, שראו בה את אחת מהרעות החולות של היהדות. כיום הקבלה היא אמונת יסוד בציבור החרדים ובמידה רבה גם בקרב הדתיים-לאומיים. עם זאת, ישנם חוגים רציונליסטים המוסיפים לפקפק בתקפותה. אמונה זו קשורה לפולמוס על קדמות ספר הזוהר והוא עדיין לא תם. פריחת הקבלה העממית בשנים האחרונות כחלק מהתגברות העניין העממי הגלובאלי במיסטיקה ובדת, זוכה גם הקבלה לפריחה מחודשת בארץ ובעולם, ואף בקרב לא-יהודים.

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל